

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z GEOGRAFII

Przedmiotowy system oceniania z geografii opracowany został w oparciu o :

- podstawę programową z geografii dla szkoły podstawowej
- WZO Zespołu Kształcenia i Wychowania w Dzierżąźnie

Przedmiotem oceniania są :

- wiadomości
- umiejętności
- postawa ucznia i jego aktywność

Cele ogólne oceniania :

- rozpoznawanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności do wymagań programowych
- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie
- motywowanie ucznia do dalszej pracy
- pomoc w samodzielnym kształceniu z zakresu geografii
- przekazywanie rodzicom lub opiekunom informacji o postępach dziecka
- dostarczenie nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności jego nauczania, prawidłowości doboru metod i technik pracy z uczniem.

Szczegółowe zasady sprawdzania i oceniania osiągnięć uczniów :

1. Wypowiedzi ustne (przynajmniej raz w semestrze) np. swobodna wypowiedź na określony temat, znajomość mapy, umiejętność wnioskowania przyczynowo- skutkowego itp. Przy odpowiedzi ustnej obowiązuje znajomość materiału z trzech ostatnich lekcji, w przypadku lekcji powtórzeniowych z całego działu.
2. Kartkówki (15 minut) obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji, nie muszą być zapowiadane ale mogą. Nie podlegają poprawie pisemnej. Uczniowie nieobecni na kartkówce piszą ją w najbliższym terminie.
3. Sprawdziany pisemne w tym testy dydaktyczne (30 – 45 minut) przeprowadza się po zakończeniu każdego działu, zapowiadane tydzień wcześniej.
Sprawdziany są obowiązkowe, jeżeli uczeń opuścił sprawdzian z przyczyn losowych, powinien go napisać w terminie nie przekraczającym 2 tygodnie od powrotu do szkoły (w terminie wyznaczonym przez nauczyciela).
Prace pisemne powinny być ocenione i oddane w ciągu 2 tygodni.

Ocenę niedostateczną ze sprawdzianu można poprawić. Poprawa jest dobrowolna, odbywa się tylko raz w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

Wszystkie prace są archiwizowane – uczniowie i ich rodzice mogą je zobaczyć i otrzymać uzasadnienie wystawionej oceny.

4. Nie ocenia się ucznia bezpośrednio po dłuższej nieobecności w szkole.
5. Aktywność ucznia :
 - a) wkład pracy w przyswojenie wiedzy na lekcji - aktywność ucznia, praca w grupach, wykonywanie ćwiczeń oceniane jest za pomocą plusów i minusów. Trzy z nich to odpowiednio ocena bardzo dobra lub niedostateczna.
 - b) Prace dodatkowe (samodzielnie opracowane na podstawie innych źródeł niż podręcznik, udział w konkursach, działania na rzecz środowiska) są oceniane w skali: celujący, bardzo dobry, dobry lub za pomocą plusów.
6. Uczeń może dwukrotnie zgłosić na początku lekcji nieprzygotowanie do odpowiedzi. Otrzymuje wówczas minusy, kolejne nieprzygotowanie to ocena niedostateczna.
7. Brak pracy domowej uczeń powinien zgłosić na początku lekcji, otrzymuje wówczas minus. W przypadku nie zgłoszenia uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną.
8. Wystawienie oceny za I półrocze i rocznej dokonuje się na podstawie ocen cząstkowych, przy czym większą wagę mają oceny ze sprawdzianów i odpowiedzi, w drugiej kolejności są kartkówki i aktywność ucznia. Pozostałe oceny są wspomagające.
9. W przypadku sprawdzianów pisemnych przyjmuje się skalę punktową przeliczaną na oceny wg kryteriów :

100% - 99%	- celujący
98% - 90 %	- bardzo dobry
89% - 75 %	- dobry
74% - 50 %	- dostateczny
49% - 30 %	- dopuszczający
29% - 0 %	- niedostateczny

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 7
oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa*

Wymagania na poszczególne oceny ¹				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Podstawy geografii. Rozdział dodatkowy²				
Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych

¹ Szarym kolorem oznaczono dodatkowe wymagania edukacyjnych.

² Rozdział dodatkowy *Podstawy geografii* w okresie przejściowym ułatwi uczniom po kursie przyrody zrozumienie treści dotyczących współrzędnych geograficznych oraz przećwiczenie najważniejszych umiejętności wykorzystywanych podczas pracy z mapą.

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna, południk, równoleżnik, zwrotnik, długość geograficzna, szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią • wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wymienia rodzaje skal • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomic</i> • odczytuje z mapy wysokość bezwzględną • podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów • podaje cechy siatki geograficznej • określa położenie geograficzne punktów i obszarów na mapie • wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną • szereguje skale od największej do najmniejszej • podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną • określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu • charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych • przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej • wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach • omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie • oblicza wysokości względne • omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i rozciągłość południkową • analizuje treści map wykonanych w różnych skalach • posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie • omawia metody prezentacji zjawisk na mapach • charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej • odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów 	<ul style="list-style-type: none"> • geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie • wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach • interpretuje treści różnego rodzaju map i przedstawia ich zastosowanie
---	---	--	---	--

2. Środowisko przyrodnicze Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski • wskazuje na mapie geometryczny środek Polski • wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie • podaje długość granic z sąsiadującymi państwami • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> • wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski • wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen i holocen</i> • wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy i rzeźba glacjalna</i> • wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski • wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie • wymienia główne rodzaje skał • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy • odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy • wskazuje na mapie przebieg granic Polski • omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery • omawia proces powstawania gór • wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce • omawia zlodowacenia na obszarze Polski • opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski • charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy • opisuje cechy różnych typów genetycznych gór • przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata • charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski • omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski • opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej • omawia warunki klimatyczne w Europie • charakteryzuje czynniki kształtujące 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski • opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy • określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski • opisuje mechanizm powstawania lodowców • wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski • przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski • rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające nad teren Polski • opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy • wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski • opisuje wpływ wydobywania surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze • wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę • ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski • analizuje główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego • ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce • podaje argumenty przemawiające za
---	--	--	---	--

<p><i>klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa wartość temperatury powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce •wymienia rodzaje wiatrów •wyjaśnia znaczenie terminu <i>przepływ</i> •wyjaśnia znaczenie terminów <i>system rzeczny, dorzecze, zlewisko</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> •wymienia typy gleb w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia różne rodzaje lasów w Polsce •wymienia formy ochrony przyrody w Polsce •wskazuje na mapie Polski parki narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> •porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy •dokonuje podziału surowców mineralnych •wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej •podaje cechy przejściowości klimatu Polski •podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej •opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski •omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<p>klimat w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów • wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry • opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry • charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku • wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych • omawia funkcje lasów <ul style="list-style-type: none"> □ omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce • ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<p>powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku • omawia procesy i czynniki glebotwórcze • opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce • opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski • ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska 	<p>koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego</p> <ul style="list-style-type: none"> • planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
--	--	--	---	---

3. Ludność i urbanizacja w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy •wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów</i> •wymienia na podstawie danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego •prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej •omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 •omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce •omawia na podstawie danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. •oblicza współczynnik przyrostu naturalnego •podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce •omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce •porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. •omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy •omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku •omawia czynniki przyrodnicze i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski •analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego •analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce •ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie
---	--	---	--	---

<p>statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> • wymienia przyczyny migracji wewnętrznych • wymienia mniejszości narodowe w Polsce • wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki • odczytuje z mapy różnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> 	<p>statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny różnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne różnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną • podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce • podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce 	<p>pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • charakteryzuje przemiany współczesnych miast • omawia problemy mieszkańców dużych miast • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia przemiany współczesnych miast 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
---	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski • wymienia funkcje miast 				
--	--	--	--	--

4. Rolnictwo i przemysł Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> • wymienia główne uprawy w Polsce • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>hodowla, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce • wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • wymienia funkcje przemysłu • wymienia źródła energii • wymienia typy elektrowni • wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkością gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw • wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłownicze, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce • przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w polskich portach morskich • opisuje strukturę połowów ryb w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce • omawia problemy przemysłu stocznioowego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny • przedstawia perspektywy rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
---	---	--	---	---

5. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> • wyróżnia rodzaje transportu w Polsce • wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze • wyróżnia rodzaje łączności • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • dokonuje podziału turystyki • wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zróżnicowanie usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce • omawia czynniki rozwoju turystyki • wymienia i wskazuje na mapie polskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> • charakteryzuje na przykładach walory 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski • prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, które zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski 	<p>obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego 	<p>turystyczne Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlu zagranicznego w Polsce 	<p>regionu Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki 	
---	---	--	---	--

6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego • podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska • wymienia źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych • omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
--	--	--	---	---

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, korytorzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i> • wymienia przyczyny powodzi w Polsce • wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> • wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko powodzi • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią • wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim • omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych • wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce • określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy • wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności • analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. • wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach • wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych • wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej • omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem • omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy • określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy • wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich • opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki • analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie • określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki • identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich • ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na
--	--	---	---	---

				wybranych obszarze kraju • identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
8. Mój region i moja mała ojczyzna				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> • wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski • wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony • wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu • wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> • wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny • przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie • wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych • rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania • wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie • analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu • prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu • prezentuje główne cechy gospodarki regionu • opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny • omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacją multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu • analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi • prezentuje na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej • projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie • wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego • planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie • projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 8 oparte na Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
I. Azja				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji • wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji • wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej • wymienia największe rzeki Azji • wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> • odczytuje z mapy nazwy największych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata • charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji • przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji • omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji • omawia strefy roślinne Azji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji • charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji • omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki • omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych • przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi • omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu • omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów • udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych • omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami • ocenia skutki trzęsień ziemi dla

<ul style="list-style-type: none"> wulkanów w Azji wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii wymienia główne uprawy w Japonii określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej określa położenie geograficzne Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji opisuje przebieg trzęsienia ziemi omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii omawia cechy gospodarki Chin analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin przedstawia problemy demograficzne Indii omawia system kastowy w Indiach przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie omawia wpływ religii na życie muzułmanów przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie 	<ul style="list-style-type: none"> obszarów gęsto zaludnionych wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
II. Afryka				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia strefy klimatyczne Afryki • wymienia największe rzeki i jeziora Afryki • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce • wymienia główne uprawy w Afryce • wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej • wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki • wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki • określa położenie geograficzne Etiopii • wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem • wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem • określa położenie geograficzne Kenii • wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy kształtowania powierzchni Afryki • wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów • charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce • charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki • przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • omawia przemysł wydobywczy w Afryce • wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej • analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu • przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki • omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej • omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu • omawia gospodarkę w strefie Sahelu • omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych • przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki • omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce • omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii • opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii • wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO • opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych • wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej • omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu • omawia typy rolnictwa w Afryce • przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce • omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii • omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce • omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii • przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
---	---	--	--	--

III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Ameryki • wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową • wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> • wskazuje na mapie Aleję Tornad • wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku • określa położenie geograficzne Amazonii • omawia florę i faunę lasów równikowych • podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • podaje główne cechy kształtowania powierzchni Ameryki • wymienia strefy klimatyczne Ameryki • omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się • podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii • omawia cechy klimatu Amazonii • podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki • omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki • porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce • charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii • opisuje piętność wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek kształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce • omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustala prawidłowości w kształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych • przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii • omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej • opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych • wykazuje zależność między kształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi
--	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis</i> • wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia główne uprawy na terenie Kanady • wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych 	<p>w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia ukształtowanie powierzchni Kanady • przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady • omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu 	<p>na podstawie wykresu</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej • przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych płodów rolnych na podstawie wykresu • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych 	<p>i lasów w Kanadzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych • omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych 	<p>a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
--	---	---	---	---

IV. Australia i Oceania

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
--	--	---	---	--

V. Obszary okołobiegunowe

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy środowiska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje środowisko przyrodnicze 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany w środowisku
--	---	--	---	--

<p>obszarów okołobiegunowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki</i> • wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki • wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki • wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego 	<p>przyrodniczego obszarów okołobiegunowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki • wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych 	<p>polarnej na obszarach okołobiegunowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia • opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej 	<p>Arktyki i Antarktyki</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową • prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia status prawny Antarktydy 	<p>przyrodniczym obszarów polarnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie na podstawie dostępnych źródeł • omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł
--	---	---	---	---